

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Esther Kukk

6-7 AASTASTE LASTE JA NENDE ÕPETAJATE ARVAMUSED MÄNGUVÄLJAKUTE
KOHTA KAHE PÄRNU LINNA LASTEAIA NÄITEL

bakalaureusetöö

Juhendaja: Aigi Kikkas

Läbiv pealkiri: laste ja õpetajate arvamused mänguväljakutest

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Aigi Kikkas (MSc)

.....
(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Irja Vaas (MA)

.....
(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resüme

6-7 aastaste laste ja nende õpetajate arvamused mänguväljakute kohta kahe Pärnu linna lasteaia näitel.

Käesoleva töö eesmärgiks on teada saada laste ja nende õpetajate arvamused lasteaedade mänguväljakutest. Töös uuritakse, millised mänguväljaku osad ja mänguattraksioonid on lastele kõige huvipakkuvad ning kas lapsed eelistavad rohkem tehislikke või looduslikke mängualasid. Töö teoreetilises osas antakse ülevaade erinevatest mänguväljakute tüüpidest, mänguattraksioonidest ja vahenditest mänguväljakutel ning erinevatest mängutüüpidest. Laste arvamuse teada saamiseks kasutati pildistamise meetodit, mille käigus lapsed pildistasid kohti või asju, mis neile mänguväljakul kõige enam meeldisid. Hiljem viidi piltide abil läbi paarisintervjuud. Õpetajate arvamuste teada saamiseks koostati ankeetküsitlus. Uurimus viidi läbi 2016. aasta kevadel Pärnu linna kahes lasteaias. Valimi moodustasid kaheksa 6-7 aastast last ning 19 lasteaiaõpetajat Pärnu linnas. Uurimuse tulemused näitasid, et lastele meeldivad mänguväljakutel kõige rohkem ronilad ning looduslikul alal puud ja põõsad. Laste piltidest kajastus, et lastele meeldib mängida nii tehisel kui ka looduslikel aladel. Õpetajate arvamused laste lemmikattraksioonide osas ei langenud kokku laste tehtud piltidega, näiteks õpetajate ankeetküsitluses ilmes, et õpetaja arvates on lastele kõige huvipakkumaks kohaks liivakast, kuid lapsed tegid sellest vähe pilte.

Märksõnad: mänguväljakud, mänguväljakute tüübid, mänguattraksioonid, laste ja õpetajate arvamused

Abstract

The opinions of 6-7 year old children and their teachers referring to two kindergarten playgrounds in Pärnu

The aim of this research was to find out the opinions of children and their teachers regarding kindergarten playgrounds. The research examined which parts of playground and play equipment were the most attractive to children and whether children preferred natural or manufactured play zones. The theoretical part of the paper gives an overview of different playground types, playing equipment on playgrounds and play categories. Photographs taken by children were used to obtain knowledge about their preferences. Children were instructed

to take photographs about the places and objects which they liked the best on playground. Paired interviews were conducted. A questionnaire survey was prepared to gather information about the opinions of teachers. The survey was carried out in the spring of 2016 in two kindergartens in Pärnu. The results showed that climbing structures in manufactured zones were the most popular among children and in natural zones the trees and bushes were favored. Children's photographs reflected that they liked to play in both natural and manufactured zones. Regarding attractions favored the opinions of teachers and children did not coincide. For example, while the teachers indicated in the questionnaire that the most attractive playing area was the sandpit children made only few photographs of it.

Keywords: playground, playground types, playground equipment, opinions of children and teachers

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
Sissejuhatus	5
Mänguväljaku mõiste ja alad	6
Mänguväljakute erinevad tüübid	6
Mänguvahendid ja mänguattraksioonid mänguväljakutel	8
Mängutüübid ja mängud	9
Uurimuse eesmärgid	11
Metoodika.....	11
Valim	11
Mõõtevahendid	12
Protseduur	13
Töö eetilisus.....	13
Tulemused	14
Arutelu.....	21
Tänuõnad	23
Autorluse kinnitus	23
Kasutatud kirjandus.....	24
Lihthitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks.....	28
Lisad	29

Sissejuhatus

Lapsed veedavad enamik aega oma päevast lasteaias, Eestis on 3-6 aastaste laste seas 80% lasteaialapsi (Statistikaamet, 2011). Tavapäraselt toimub päevategevus rühmaruumis ning õues saavad lapsed mängida vaba mängu ja tegeleda õuesõppega. Õppimise ja ümbritseva keskkonna seoseid uurinud teadlased on järeldusele jõudnud, et laste arengu seisukohalt tuleb rõhutada nii sise- kui ka väliskeskkonna tähtsust, õuekeskkonda tuleb kasutada kui siseruumide laiendust, sest see on oluline õppimise ja arengu seisukohalt (Frost, 2008; Greenfield, 2004). Siseruumidest väljaspool mängimisel on palju plusse: suurem liikumisvabadus, võimalus valjemat häält teha, arendada sotsiaalseid oskusi, olla loovam tänu loodusele (Frost, 2008). Lastel on õues suurem liikumisvabadus (Palm, 2005). Mõningatel juhtudel on lasteaia mänguväljak ainuke koht, kus laps saab end aktiivselt liigutada.

Laste mänguväljakute juures on kõige olulisem lastele suunatus, vaba mängu tähtsus ja loovale mängule fokuseeritus (Frost, 2008). Mänguväljakud peavad olema kujundatud lapsest lähtuvalt. Tahtes lastele mänguväljakutel olemist põnevamaks muuta, ostetakse uusi atraksioone ning investeeritakse mänguväljakutesse (Villmann, 2015), kuid seda ilma laste käest küsimata, mis neile tegelikult meeldib. Lapsi tavaliselt ei kaasata otsustusprotsessi arvates, et nad ei suuda oma arvamust väljendada. Käesoleva töö raames räägitakse lasteaia mänguväljakute huvipakkuvusest laste jaoks ning nende õpetajate arvamustest mänguväljakute kohta. Käsitletav teema omab suurt tähtsust, sest looduse tundmist ja väljas viibimise aega jääb laste hulgas üha vähemaks (Clements, 2004; Norðdahl & Einarsdottir, 2015; Tuuling, 2013). Seetõttu on oluline laste õuesoleku aja efektiivsem ja eesmärgipärasem kasutamine, jättes selle samal ajal lapsele mänguliseks ja lõbusaks.

Töö käigus toetutakse palju Joe Frosti töödele, kes on 50 aasta jooksul uurinud laste mängu, arengut ja mänguväljakuid. Teise olulise uurijana võib välja tuua Igunn Fjørtofti, kelle tööd sisaldavad looduslike mänguväljakutega seotud uuringuid ja looduslike mänguväljakute seotust laste arenguga. Kolmandana tuginetakse Einarsdottiri töödele, kes on käsitlenud uurimismeetodina laste pildistamist ning arutlenud metoodika eetiliste probleemide üle.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb kahest suuremast osast. Töö teoreetilises osas antakse ülevaade mänguväljaku mõistetest, aladest, mänguväljakute erinevatest tüüpidest, mänguatraktsioonidest ja vahenditest. Töö teises osas kirjeldatakse läbiviidud uurimust ja esitletakse tulemusi.

Mänguväljaku mõiste ja alad

Mänguväljak on ala, mida kasutatakse mänguks ning vaba aja veetmiseks (Playground, s.a.). Mänguväljakuid võib olla mitmesuguseid alustades jalgpalliväljakutest ja lõpetades linna avalike mänguväljakutega. Lasteaia mänguväljak on lasteaia territooriumil asuv aiaga ümbritsetud ala mängimiseks, õppetegevuseks, asjade hoiustamiseks jms. Samuti on see lastele arenguks ja mänguks sobiva sisustusega (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Frost (2012) iseloomustab mõistet mänguväljak kui kohta, kus lapsed kogunevad, et mängida vaba ehk spontaanset mängu. Vaba mäng on struktureerimata, laste algatatud, vabatahtlik tegevus, mis laseb lastel avastada ja kogeda maailma nende ümber (Free Play, s.a.). Mõiste õueala tähistab antud töö kontekstis samuti lasteaia mänguväljakut. Lasteaedade mänguväljakud on väga erineva suuruse ja planeeringuga. Eesti seadusandlusega on sätestatud, et mänguväljakul peab olema ühe lapse kohta vähemalt 7,5 ruutmeetri suurune pindala. Kui lasteasutuse lähedal on mängimiseks sobiv park või mets, võib lasteasutuse mänguväljaku pindala ühe lapse kohta olla 5 ruutmeetrit (Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse..., 2011). Zamani (2016) jagab mänguväljaku kolmeks erinevaks alaks, kus asuvad erineva eesmärgiga ja tüübiga mänguatraktsioonid ja objektid. Kolm ala on:

- looduslik ala, kus kasvavad puud ning põõsad;
- segunenud looduslik ja tehisklik mänguväljaku ala, kus näiteks kiik on kinnitatud puu külge;
- tehisklik mänguväljaku ala, mis koosneb üldjuhul paigaldatud atraktsioonidest.

Mänguväljakute erinevad tüübid

Frost (1979, viidatud Saracho & Spodek, 1998 j) jagab mänguväljakud nelja kategooriasse: traditsioonilised, moodsad, seikluslikud ja loovad. Holmes ja Procaccino (2009) kasutavad sama klassifikatsiooni, kuid jätavad viimase tüübi loetelust välja.

Traditsioonilised mänguväljakud on tasapinnalised, tavaliselt metallist mänguatraktsioonidega – liumägede, ronimispuude, kiikedega. Kõik elemendid on paigutatud ühtselt ritta ning mänguväljakud näevad ühesugused välja. Atraktsioonid on väga ühetaolised ja neid ei saa muudel otstarvetel kasutada (Frost, 1992, viidatud Saracho & Spodek, 1998 j). Traditsioonilised mänguväljakud ei võimalda lastel loovalt mängida (Kos & Jerman, 2013), vaid panevad suuremat rõhku just puhkehetkedele ja füüsilisele aktiivsusele (Holmes & Procaccino, 2009).

Luchsi ja Fikuse (2013) uurimuses iseloomustati moodsaid mänguväljakuid järgnevalt – uuenduslik kujundus, kaasakiskuvad ja lõbusate atraktsioonidega. Sarnasuseks traditsiooniliste mänguväljakutega on see, et mänguattraktsioonid on paigaldatud samal eesmärgil ja on raskesti liigutatavad. Erinevuseks on kindlasti uuenduslik väljanägemine ning piknikulaudade olemasolul suurem sotsiaalne interaktsioon näiteks lapsevanemate vahel (Holmes & Procaccino, 2009). Tavapäraselt on mänguväljakul mõned põõsad. Mänguattraktsioonidest on moodsal mänguväljakul ronila liumäega, liivakast, veeala, paar vedrukiike, kaalukiik ning jalgpalliväljak. Mänguväljakud on mõningatel juhtudel kujundatud disainerite poolt (Frost, 1992, viidatud Saracho & Spodek, 1998 j).

Seikluslike mänguväljakute mõiste võttis kasutusele taani arhitekt C. Th. Sorenson. Seikluslikud mänguväljakud olid inspireeritud laste rõõmust ja energiast, kui nad said mängida ehitusalale jäetud jääkmaterjalidega. Mänguväljakutel said lapsed mängida jääkmaterjalidega ehituslikke loovmänge, samuti olid seal aianurk ning veemängu ala (Frost, 2007; Holmes & Procaccino, 2009). Tänu halvale väljanägemisele ja ohtlikkusest tingitud kohtujuhtumitele kukkus seikluslike mänguväljakute kontseptsioon Ameerikas läbi. Euroopas on tehtud seikluslikele mänguväljakutele erandeid ning kohtujuhtumeid on siin vähem (Staempfli, 2009).

Loovad või kohandatavad (*creative or adapted*) mänguväljakud on kombinatsioon ja kohandus erinevatest mänguväljakute tüüpidest. Mänguväljak toetab suurel määral loovust, paljud mänguvahenditest võivad olla ise tehtud ning vabade vahendite (*loose parts*) osakaal on suur (Frost, 1992, viidatud Saracho & Spodek, 1998 j).

Viimasel kümnendil on väga aktuaalseks muutunud ka looduslike mänguväljakute teema. Looduslikel mänguväljakutel pannakse suurt rõhku puudele, põõsastele, lilledele, samuti ka mudale, kividele, erinevatele looduslikele materjalidele ning ka veealale. Lapsed saavad vanadel puudel ronida ning kiikuda (Frost, 2012). Mänguvahendid on valmistatud puidust ja teistest looduslikest materjalidest. Looduslikud mänguväljakud toetavad laste erinevaid arenguvajadusi, õppimisstiile ja kultuuri (IPEMA, 2015). Samuti saab Fjørtofti (2004) uurimusest järeldada, et looduslikel mänguväljakutel on väga oluline mõju lapse motoorsele arengule. Lastel on palju suurem võimalus õppida tundma loodust ning arendada loovust. Loova mõtlemise arendamiseks saab ehitada liivalosse, korjata oksa ja lehti, visata kive ja hüpata üle takistuste. Uuringud on näidanud, et kõige keerukama mängukontseptsiooniga mänguepisoodide täheldati just looduslikel mänguväljakutel, samuti selgus, et lapsed, kes mängisid looduslikel mänguväljakutel, osalesid palju rohkemates mänguepisoodides, kui lapsed, kes mängisid moodsatel mänguväljakutel (Luchs ja Fikus,

2013). Looduslikel mänguväljakutel saab kodu mängimiseks kasutada põõsaid, madalate okstega kuuski ja talvel teha lumest erinevaid tube, samuti on lapsed füüsiliselt palju aktiivsemad looduslikult kujundatud mänguväljakutel (Fjørtoft, 2004). Looduslik mänguväljak annab võimaluse kogeda erinevaid asju vahetult ning propageerida käed-küljes õppimisstiili. Mängulist õppimist saab arendada loodusliku aspekti lõimimisega (Frost, 2012). Looduslikel mänguväljakutel saavad lapsed kogeda aastaegade muutust (Fjørtoft, 2004; Hansen, Kaufmann & Walsh, 2003; Timoštšuk, 2005). Mänguväljakut planeerides tuleks kindlasti kõigepealt mõelda looduslike üksuste säilitamisele (Frost, 1992). Looduslikel aladel on õpetajate arvates ka miinuseid, näiteks töid Coleman & Dymont (2013) välja, et looduslikud vahendid võivad lastele ohtlikud olla.

Lastele on mänguliselt väga olulised ka peidukohad. Neid peetakse tähtsaks iseseisvuse kogemuse omandamisel. Samuti annab see neile võimaluse rahuneda lasteaia kiirest tempost ja eluviisist. Lasteaia õpetajad ei pruugi neid isegi teada, sest need on osa mänguväljakust, mida ei saa nii lihtsalt kontrollida ja jälgida (Moser & Martinsen, 2013). Fjørtofti (2004) uurimuses osutusid väga populaarseks kadakapõõsad, mis olid head peidukohad.

Mänguvahendid ja mänguatraktsioonid mänguväljakutel

Lasteaia mänguväljakul on erinevaid mänguatraktsioone ja mänguvahendeid. Mänguatraktsioonideks nimetatakse näiteks puidust, metallist või plastmassist objekte, mis paiknevad ühe koha peal. Mänguvahenditeks nimetatakse esemeid, mida annab ühest kohast teise liigutada ja millega lapsed saavad mängida. Käesolevas töös kasutatakse mõistet mänguvahend ka mänguatraktsioonide kohta. Mänguvahendeid ja atraktsioone saab jagada Chen (1990, viidatud Kuo, 2009 j) järgi kolme kategooriasse:

- loovad mänguvahendid – asjad, millest saab midagi meisterdada;
- pingutust nõudvad mänguvahendid ja mänguatraktsioonid – liumägi, kiiged;
- sotsiaalsed mänguvahendid – mänguvahendid, millega mängides toimub suhtlus.

Loovaid mänguvahendeid võib teisiti nimetada ka vabadeks vahenditeks. Vabade vahendite teooria algataja on Simon Nicolsoni, kes uskus, et just vabad vahendid aitavad loovust arendada (*The theory of...*, s.a.). Vabadeks mänguvahenditeks võivad olla kivid, männikäbid, liiv, rehvid, kangad, plastik konteinerid, puuhalud, kannud, oksad, pallid, pappkastid, nõõrid, merekarbid jne (Bundy et al., 2009; *The theory of...*, s.a.; Worthan & Frost, 1990). Tihtipeale kasutavad lapsed loovmänguks parema meelega vabu vahendeid, kui tavapäraseid mänguasju

(*The theory of...*, s.a.). Vabade vahendite suurteks plussideks on nende kättesaadavus, odavus ning liigutatavus – neid saab kokku panna, lahti võtta, kanda, visata ja erinevateks mängudeks kasutada (*The theory of...*, s.a.; Worthan & Frost, 1990). Neil puudub üks eesmärgipärane funktsioon (Bundy et al., 2009). Puudusteks võib pidada õpetajate poolt sageli teostatavat kontrolli, sest mänguvahendid võivad lihtsamini katki minna (Wortham & Frost, 1990). Eelkoolieas on laste mängimine paljuski mõjutatud vahenditest, mida neile mängimiseks antakse. Bergi (2014) uurimuses tuli välja, et vabade vahendite olemasolu mänguväljakul mõjutab laste füüsilist aktiivsust positiivselt, võrreldes teiste mänguväljakutega, kus need puudusid. Bundy et al. (2009) uurimuses nimetasid õpetajad veel teisigi positiivseid loovust arendavaid külgi: ehitismängude mängimine, katsete tegemine vabade vahenditega, võistlusemängude mängimine ja aktiivsem sotsiaalne suhtlemine.

Pingutust nõudvad mänguatraktsioonid (mänguvahendid) on Little ja Eageri (2010) järgi lastele kõige huvipakkuvad. Uuringus tuli välja, et 84% lastest väga ei kardaks uusi mänguatraktsioone proovida. Pingutust nõudvad mänguvahendid on näiteks kiiged, liumäed, tasakaaluhoidmise rajad, ronilad, kaalukiiged, redelid, vedrukiiged, köiekiiged, ronimissein ja jalgpalli mängimine (Worthan & Frost, 1990). Moseri ja Martinseni (2010) uurimuses selgus, et pingutust nõudvaid mänguatraktsioone nagu pesakiik, takistusrada, kaalukiik, ronimissein ei olnud keskmiselt 75%-il uurimuses osalenud lasteaedade mänguväljakutel.

Sotsiaalsete mänguvahenditega mängides toimub suhtlus. Sotsiaalseteks mänguvahenditeks võib pidada mängukäru, sest sellega mängimine põhineb suhtlusel. Samuti võib sotsiaalseteks mänguvahenditeks pidada liivakastis kasutatavaid liivamänguasju, millega tehakse liivakooke, ja kaalukiike (Worthan & Frost, 1990), sest tihtipeale toimub kaalukiige peal lisaks pingutusele ka sotsiaalne suhtlus.

Mängutüübid ja mängud

Ideaalne mänguväljak pole lihtsalt ala, kus on erinevad mänguatraktsioonid (Wortham & Frost, 1990). Mänguväljak peaks olema väga mitmekesine, mis võimaldaks lastel mängida erinevaid mängutüpe (Norðdahl & Einarsdottir, 2015). Mäng on väga tähtis osa lapse igapäeva elust. See arendab last füüsilisest, emotsionaalsest, sotsiaalsest ja kognitiivsest aspektist (Niilo & Kikas, 2008). Rubin (2001) on jaganud erinevad mängud viieks: konstruktiivsed mängud, funktsionaalsed mängud, kujutlusmängud, reeglitega mängud ja vaatlusmängud.

Konstruktiivne mäng eeldab millegi ehitamist, näiteks puuokstest ja liivast ning muudest vahenditest (Frost, 2012). Need mängud pakuvad väga erinevaid õppimisvõimalusi

alates ehituslaadist kuni materjali valikuni, mis omakorda arendab loovat mõtlemist (Fjørtoft, 2004). Konstruktiivne mäng paneb lapsed ehitama asju, mida varem pole nähtud. See tõukab neid avastama ja leidma uusi viise, kuidas maailma näha ja seda tunnetada (Drew, Christie, Johnson, Meckley & Nell, 2008). Konstruktiivse mängu erinevus funktsionaalsest mängust on see, et tegevus on eesmärgistatud (Rubin, 2001), näiteks liivalossi ehitamine.

Funktsionaalsed mängud kujutavad endast lihtsat füüsilist liigutamist nagu näiteks ronimist, tantsimist jms. Coleman ja Dymanti (2013) uurimuses selgus, et õpetajate arvates on kõige populaarsemad mängud laste jaoks jooksumängud, pallimängud ja liivakastis mängimine. Looduslikel mänguväljakutel olid lühikese intervalliga mängukohtadest populaarsed tasakaalukööied ning kaalukiiged (Luchs & Fikus, 2013). Frosti (2012) uurimusest selgus, et poistele meeldib erinevateks tagaajamismängudeks kasutada avarat mänguväljaku ruumi ning mänguautodega sõita.

Kujutlusmängudel on väga tähtis osa laste arengus. Väga elavaks muutub kujutlusvõime just mänguväljakutel, sest seal saab teisi jälgida, uudistada erinevaid asju ja leida mänguvahenditele teisi funktsioone. Kujutlusmänge mängides saab edukalt kasutada vabu vahendeid (Hansen et al., 2003). Rollimängud on ka osa kujutlusmängudest ning nendes kehastavad lapsed kedagi teist, näiteks ema või isa, ja esitavad erinevaid situatsioone (Niilo ja Kikas, 2008). Norra uurimuses selgus, et tüdrukud eelistavad mängida rohkem koduseid mänge ning poisid indiaanlasi ja piraate (Fjørtoft, 2004).

Reeglitega mängud kujutavad endast mänge, mille alguses lepivad lapsed reeglites kokku. Näiteks võistlusmängud on reeglitega mängud (Niilo ja Kikas, 2008). Reeglitega mänge iseloomustab tihti loogilisus ning kasvades saab hakata kasutama ka strateegiaid mängu võitmiseks (Frost, 2008).

Vaatlusmäng seisneb millegi või kellegi väga täpses jälgimises. Laps uurib käes olevat kivi või kuulatab, kuidas linnud laulavad (Rubin, 2001).

Clements (2004) on öelnud, et kõige meeldivamad mängukogemused tavaliselt tulenevad lapse vabast valikust – mida lapsele endale meeldib kõige rohkem teha ja nautida. Erinevates uurimustest on välja tulnud poiste ja tüdrukute vahelised mängulised erinevused mänguväljakutel. Umbes kolme aasta vanuselt hakkavad poisid ja tüdrukud eraldi mängima (Maccoby, 1998; viidatud Pearce ja Bailey, 2011 j). Holmes ja Procaccino (2007) uurimuses ilmnes kaks ala, kus domineerisid ühe soo esindajad. Tüdrukud mängisid liivakastis ja poisid sõitsid rohkem mänguautodega. Pearce ja Bailey (2011) uurisid soorollide kohta ning selgus, et nii poiste kui ka tüdrukute arvates mängivad poisid rohkem jalgpalli, samas kui tüdrukud arutasid rahulikemate mängude üle.

Uurimuse eesmärgid

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, mis pakub laste hinnangul neile kõige rohkem huvi mänguväljakutel. Samuti küsitleb töö autor uuringus osalevate laste õpetajaid, eesmärgiga teada saada õpetajate arvamused lastele huvipakkuvatest mänguväljaku atraktsioonidest ja osadest. Töö autor kavatseb autor saadud tulemusi omavahel võrrelda.

Töole on sõnastatud järgnevad uurimisküsimused:

- Millised mänguväljaku mänguatraktsioonid on lastele kõige huvipakkuvad?
- Millised on lastele huvipakkuvad alad ja mänguatraktsioonid õpetajate arvates?
- Mille poolest sarnanevad ja/või erinevad laste ja õpetajate arvamused lasteaedade mänguväljakutest?
- Milliseid mänguväljaku alasid eelistasid lapsed – tehislikke või looduslikke?
- Mille poolest erinevad huvipakkuvad alad tüdrukute ning poiste võrdluses?

Metoodika

Valim

Valimi moodustamiseks koostati *Google Forms* i kasutades eelküsitlus, eesmärgiga leida uurimustöö kriteeriumitele vastavad Pärnu linna lasteaedade mänguväljakud. Esimeseks kriteeriumiks oli, et mänguväljak oleks varieeruv ning mitmekesiste mänguvõimalustega. Teiseks kriteeriumiks oli looduslike alade olemasolu, näiteks looduslikud õpperajad. Eelküsitlus sisaldas 6 valikvastustega küsimust lasteaedade mänguväljakute kohta (Lisa 1). Valiti välja kaks lasteaeda toetudes põhiliselt eelküsitlusele, samuti ka lasteaia mänguväljaku välisilmele ning lasteaias teostatud mänguväljaku projektidele koostöös Keskkonnainvesteeringute Keskusega. Valimi moodustas kahe lasteaia 6-7 aastaste rühma 8 last. Erinevate arvamuste teada saamiseks valiti neli poissi ja neli tüdrukut. Lapsed valiti eesmärgistatud valimi kaudu ja nad vastasid kindlatele kriteeriumitele (Cohen, Manion ja Morrison, 2007). Laste valiku kriteeriumiteks oli laste soov uurijaga koostööd teha, kaaslastega võrreldes väiksem unevajadus (paarisintervjuu toimus lõunase puhketunni ajal) ning lapsevanemate nõusolek vastavalt eetilistele nõuetele (Cohen, Manion ja Morrison, 2007). Samuti küsiti ka laste käest, kas nad on nõus uurimuses osalema (Graue ja Walsh 1998). Lapsi soovitas uurijale õpetaja, kes valis vastavatele kriteeriumitele uuritavaid. Õpetajate arvamuste teada saamiseks kasutati ankeetküsitlust (Lisa 2), see saadeti 36-le õpetajale, kellest 19 vastas. Uurimuses osalenud laste, õpetajate ja lasteaedade nimesid ei

avaldata. Lasteaia õpetajate anonüümset ankeetküsitlust ja laste arvamusi mänguväljakutest kasutatakse ka lasteaia sisehindamisel.

Mõõtevahendid

Uurimuses kasutati esmalt *Google Forms* veebikeskkonnas loodud andmekogumise ankeetküsitlust (Lisa 1) selgitamaks välja lasteaiaid, kes osalevad uuringus. Selles uuriti, milliseid erinevaid mänguatraktsioone, mänguvahendeid ja mängualasid on lasteaias. Laste arvamuste teada saamiseks kasutati andmekogumise meetodina pildistamist ning poolstruktureeritud paarisintervjuud. Pildistamise meetodit on kasutanud paljud teised autorid (Clark & Moss, 2005; Einarsdottir, 2005; Einarsdottir, 2007), kuid Eestis ei ole selle meetodi kasutamine autorile teadaolevalt väga levinud (Kraus, 2011). Lastele anti digitaalne kaamera ning paluti pildistada neile endale sobiva aja jooksul mänguväljakul olevaid kohti, mis lapsele mingil põhjusel meeldivad. Lapsed on sel viisil kui uurimusprotsessi juhtijad (Einarsdottir, 2005). Einarsdottir (2005) tõi oma uurimuses välja, et laste tehtud fotode ning kaamera kasutamine uurimuses on lastesõbralik uurimisviis. Pildistamise ajal küsiti laste käest toetavaid küsimusi: 1. Mis mänguväljaku alal sa kõige rohkem mängid?; 2. Kus sa kõige rohkem mängida tahaksid?; 3. Kui sa ära väsid, kus sa puhkad? jne. Küsimuste eesmärgiks oli lapsi suunata mõtlema mänguväljakuga seonduvale. Pildistamisele järgnes paarisintervjuu. Paarisintervjuul tunneb laps ennast kindlamana ja lapsed aitavad üksteist küsimusele vastamises (Einarsdottir, 2007, Graue ja Walsh, 1998; Laherand, 2008). Pildistamine ja paarisintervjuu on kaks osa laste arvamuse kogumise metoodikast, mis võeti kasutusele Mossi ja Clarki poolt. Metoodika nimega *Mosaic Approach* koosneb vaatlusest, küsitlusest, pildistamisest, tuuridest lasteaias, piltidest raamatu tegemist ning intervjuust (Clark & Moss, 2005). Õpetajate arvamuse teada saamiseks koostati *Google Forms* veebikeskkonnas ankeetküsitlus (Lisa 2), mis koosnes valikvastustega küsimustest ja avatud küsimustest (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara, 2010). Samuti said õpetajad küsitluses määrata mänguatraktsioonide – ja vahendite huvipakkuvust skaalal vähe huvipakkuvast kuni väga huvipakkuvani. Valiidsuse tagamiseks viidi pilootuurimus läbi ka ühes Tallinna lasteaias 6-7 aastaste laste rühmas. Antud testuuringu tulemusena eemaldati kaks küsimust laste küsitlustest. Enne uuringut viis töö autor Tallinna ühe lasteaia õpetajatega läbi ka õpetajatele suunatud pilootküsitluse, mille tulemusena lisati küsimustikku paar mänguvahendit ning muudeti sõnastust arusaadavamaks. Reliaabluse tagamiseks koostas töö autor 2016. aasta jaanuaris täpse kava, milles oli kuupäevaliselt jaotatud lõputöö tegemise ülesanded.

Protseduur

Töö autor koostas detsembris eelküsitluse ja saatis selle kõigil Pärnu linna lasteaedade õppealajuhatajatele, eesmärgiga leida kaks lasteaeda, kus uurimus läbi viia. Jaanuaris valis uurija kaks lasteaeda ning veebruaris leppis kokkusaamise aja, et tutvustada uurimust ning küsida luba lasteaia kaasamiseks. Ühel kohtumisel oli kohal ka rühmaõpetaja. Teises lasteaias rääkis rühmaõpetajale käesolevast uurimusest direktor. Rühmaõpetajate ülesandeks oli uurimuses osalevad lapsed vastavalt kriteeriumitele välja valida. Aprillis viis uurija läbi pildistamise Pärnu lasteaedades. Enne pildistamist veendus autor iga lapse digikaamera kasutamise oskuses. Pildistamise ajal esitas uurija lapsele suunavaid küsimusi. Laste pildistamised kestsid keskmiselt 12 minutit. Samal päeval näitas uurija lastele arvutist pilte ja toimus poolstruktureeritud paarisintervjuu. Ühes lasteaias toimus see kohe pärast pildistamist ning teises toimus paarisintervjuu samal päeval enne lõunase uinaku tegemist, et vähendada teiste laste näol segavate faktorite osakaalu. Paarisintervjuud viidi läbi rühmaruumis ning direktori kabinetis. Viimane oli lastele rohkem elevust tekitavam, sest nad ei olnud seal varem käinud, seda võib ka pidada üheks võimalikuks segavaks faktoriks. Aprillis saatis töö autor uurimuses osalenud lasteaedade kõikidele õpetajatele *Google Forms* veebikeskkonnas koostatud ankeetküsimustiku (Lisa 2), et saada teada õpetajate arvamust lasteaia mänguväljakute kohta. Intervjuud lindistati ja kirjutati hiljem ümber, tulemusi analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsi kaudu. Piltide kategooriad saadi Zamani (2016) mänguväljaku alade jaotust kasutades, lisades sinna kategooria „muud“.

Töö eetilisus

Eetilisuse tagamiseks palus töö autor anda rühmade õpetajatel kõigile uurimuses osalenud laste vanematele kiri, kus tutvustati uurimust ja selgitati täpsemaid uurimuse eesmärke. Lapsevanemale selgitati lapse ülesannet uurimuses. Kirjas rõhutati, et uurimus on anonüümne ning laste nimede asemel kasutatakse pseudonüüme. Samuti küsiti laste käest enne pildistamist, et kas nad soovivad uurimuses osaleda. Einarsdottir (2007) on arutlenud, et kas lapsed tegelikult ikka saavad aru, millega nad nõustuvad ning võib-olla on mõistlikum lastele uurimust pikemalt tutvustada näiteks voldiku abil. Käesolevas uurimuses ei osutunud laste kaasamine probleemiks. Suur motivaator oli kindlasti digikaameraga piltide tegemine. Teiseks suureks motivaatoriks võis olla see, et paarisintervjuud toimusid magamise ajal, mis tähendas, et lapsed said üleval olla siis, kui teised rühmakaaslased puhkasid. Graue ja Walsh (1998) arutlevad, et laste kaasamise juures erineb uurija roll tavapärasest. Laste kaasamisel tuleb proovida nende usaldus võita.

Tulemused

Laste pildistamise tulemused

Uurimuse käigus selgus, et lastele meeldis pildistamise meetodi kasutamine ning nad olid elevil digikaamera käsitlemisest. Samuti meeldis lastele oma piltide nägemine hiljem paarisintervjuu käigus. Lapsed tegid keskmiselt 25 pilti, arv ulatus 10-st pildist kuni 61 pildini. Kokku tehti kahes lasteaias 202 pilti. Mänguväljaku tutvustamisele ja pildistamisele kulus keskmiselt 12 minutit (kõige vähem kaheksa minutit ja kõige rohkem 18 minutit). Paarisintervjuudele kulus keskmiselt 14 minutit.

Laste fotod jagati Zamani (2016) jaotust kasutades kolme kategooriasse: looduslik, tehnilik, segunenud loodusliku ja tehniliku mänguväljaku ala. Pilte analüüsid lisati ka neljas kategooria, mis kujutab endast mänguväljaku välisest alast tehtud pilte või siis näiteks laste proovipilte – pilte, mille eesmärgiks ei olnud pildistada mänguväljakul olevaid huvipakkuvaid esemeid. Lisas 3 on esitatud detailsem ülevaade laste pildistatud objektidest.

Kõige enam pildistasid lapsed mänguväljaku tehnilikku osa, sellest tehti 106 pilti. Järgnes looduslik ala, mida jäädvustati 46 pildil. Kolmandana võib tuua välja segunenud loodusliku ja tehniliku kategooria, neljandana kategooria „muud“. Kategooriad tabelis 1.

Tabel 1. *Piltide kategooriad*

Tehnilik ala	Looduslik ala	Segunenud looduslik ja tehnilik	Muud
<ul style="list-style-type: none"> • Ronila • Jooksurada/liiklus/rattad • Kiiged • Turnimiskoht • Vedrukiik • Kaalukiik • Liivakast • Autod/ laevad • Keksukast • Mängumaja • Jalgpalliväravad • Rehvid 	<ul style="list-style-type: none"> • Puud • Põõsad • Mägi • Lilled • Linnud/linnumaja • Puude sildid • Puude ja inimeste varjud • Muru 	<ul style="list-style-type: none"> • Aianurk • Õuesõppe ala • "Hobune" • Mängubassein • Varjualune/paviljon 	<ul style="list-style-type: none"> • Pildid lastest • Pildid õpetajast/uurijast • Pildid väljaspool lasteaeda • Kuurid • Lasteaia hoone • Proovipildid • Kogemata pildid • Kanalisatsioonikaevu luuk • Üldiselt mänguväljakust

Kõige populaarsemateks mänguattraksioonideks osutusid ronilad (Lisa 4), mida pildistati kokku 22-l korral. Ronilaid pildistasid rohkem poisid (poisid 13-l ja tüdrukud 9-l korral). Lasteaedade lõikes suuri erinevusi ronilate pildirohkuses ei täheldatud, ühes lasteaias tehti 9-l ning teises 13-l korral. Näiteks Janek (töös on kasutatud pseudonüüme) ütles: „Ronila, kus meil meeldib hirmsasti ronida,“ ja Cristoferile meeldis ronilate peal kulli mängida: „Kõige rohkem mängime kulli. Sellepärast, et kull on nii äge, et me lähme sealt alt, tavaliselt keerutame läbi.“ Ronila juures on ka korvpallirõngas ning Cristofer ütles: „Mulle meeldib seal väga korvpalli mängida.“ Toomas ütles: „Sellepärast, et seal on tore mängida kulli ja kivimeest, seda kivimängu, seda kivinõida. Ja igast teisi mängu.“ Tüdrukutele meeldivad ronilad samuti. Gerli: „Noh ronida ja istuda ja siit üles ronida nõõridega ja siis jalaga visata sinna palli. Ja siis meeldis mulle palli visata sealt.“ Maarja lisas omalt poolt: „Siin meeldis mulle eriti turnida, siit saab niimoodi ronida, siit saab trepist minna, siit saab tasakaalu harjutusi teha ju. Siit alla ja siis liugu lasta.“

Piltide arvult järgnesid puud (Lisa 5), mida pildistati 19-l korral. Tüdrukud tegid 11 pilti puudest ning poisid 8, lasteaedade lõikes tehti ühes 10 ja teises 9 pilti. Mõlema lasteaia territooriumil kasvas erinevaid puuliike. Nende juures olid tahvlid infoga puude kohta. Liisa puude positiivsetest külgedest: „Siin taga saab end vahepeal peita peitusemängus.“ Toomasel oli murelik: „Siin taga on kuused ja seal taga ei tohi mängida. Nii, et seal on okkad ja see võib silma ära torgata.“ Erikule puude juures väga meeldis: „Siin on selline koht, kus saab lõppu joosta. Kui keegi kuskil kõnnib ja läheb sinna vahesse peitu, siis kohe nagu lähed sinna aia vastu ja on käes,“ ja: „Siin on kuusemets, seal saab hästi kulli mängida, kivikuju mängu, puude otsas turnida.“ Paarisintervjuu käigus tuli välja ka reeglitest kinnipidamine. Erik ütles: „Mulle meeldis kõige rohkem see.“ Toomas jätkas: „A seal ei tohi olla.“ Erik vastas: „Ma ei tea, suva ju.“ Erikul oli ka viis, kuidas kuuskede juures siiski olla: „Aga salaja ju tohib. Kui õpetaja ütleb mine ära, siis lähed kuskile puu taha peitu.“ Samasugused probleemid olid ka piltide arvu poolest neljandal kohal olevatel pöösaste puhul. Pöösaid pildistasid tüdrukud ja poisid sama palju (6 korda), ühes lasteaias tehti 7 ja teises 5 pilti. Emma ütles: „Ja siis ma tegin sellest pilti, et mulle meeldivad kuused.“ Janek tahaks rohkem pöösaste vahel mängida: „Ma ütlen kohe põhjuseid, millest ma pilti tegin. Õpetaja ei luba sinna peituda.“ Samuti tunnetas Erik ohtu ka männiheki juures: „See on sellepärast ohtlik nagu kui keegi võib kuusega pihta saada.“

Populaarsuselt kolmandale kohale asetused turnimiskohad (Lisa 6) – näiteks redel, kaarredel, takistusrada, tasakaaluhoidmise rada, täpsusviske harjutamise koht. Need kohad

omavad ainult ühte eesmärgipärast funktsiooni, võrdlusena saab ronilatel mitmeid erinevaid tegevusi harrastada. Turnimise kohtadest tehti 18 pilti. Tüdrukud tegid 8-l korral ja poisid 10-l korral. Kuid selles alakategoorias tuli väga selgelt välja lasteaedade erinevus. Ühes lasteaias tehti turnimiskohtadest pilti ainult kolmel korral, samas teises tehti 15-l korral. Esimeses lasteaias on tasakaalu hoidmiseks üks atraktsioon, mis tuligi nende kolme pildi näol välja. Teisel lasteaial on olemas redelid, kus nad saavad ronida ning laste poolt nimetatud takistusrada, mis koosneb rööbaspuudest. Esimeses lasteaias ronivad lapsed rohkem ronilatel. Erik lisas takistusraja kohta: „*Seal saab nagu...siin saab nagu takistusjooksu teha või takistusi*“ Toomasele meeldivad ka erinevad turnimiskohad: „*Ja ennast treenida, tõmbad üles nii! Seal saab igasugu vigureid teha.*“ Emmale samuti: „*Sellepärast, et siit saab alla hüpata. Ja siin ma tegin sellepärast, et seal saab ka ronida... See meeldib mulle kõige rohkem... Ja siin saab ka niimoodi saltot teha.*“

Meeldivuselt viiendale kohale asetsesid erinevad mängumajad. Neist tehti pilti 11-l korral. Poiste ja tüdrukute arvestuses oli seis peaaegu võrdne – poisid tegid kuus ja tüdrukud viis pilti mängumajadest. Lasteaedade lõikes tulid siin sisse suured erinevused. Esimesel juhul tehti mängumajadest pilte 10-l korral ja teises lasteaias ühel korral. Ühel uurimuses osalenud lasteaial on tõesti mänguväljakul kaks mängumaja, mida lapsed väga tihti kasutasid mängimiseks. Sellest erinevus tuleneski. Janek rääkis mängumajadest: „*Aga kui sa seal kivimaja peal oled ja sul on väike püss ja vastasel on suurem püss, siis sa kaotad. Vastane laseb sind snaiprist.*“ Gerli rääkis majadest: „*Meeldib seal peita. Ja kodu mängida.*“ Liisale meeldis maja: „*Ükskord ma mängisin seal Maincrafti. See käib nii, et pead lihtsalt tervelt liikuma, niiviisi kõndima.*“ Cristofer mängumajadest: „*Mulle meeldib seal nii ronida.*“

Populaarsuselt kuuendad on kiiged, autod/laevad ja jooksurada/liiklusrada koos ratastega. Nendest kõigist tehti pilti kümnel korral. Kiikedest tegid tüdrukud rohkem pilte kui poisid, vastavalt 10 pilti ja 3 pilti. Lasteaedade lõikes tehti 4 ja 6 pilti. Cristofer ütles: „*Kiikumine on äge! Ma olen nagu siit kiikunud ja hüppasin siia.*“ Janek lisas: „*Näiteks mulle meeldib hirmsasti hüpata kiigelt alla. See on kõige põnevam.*“ Liisa kiikedest: „*Siin on kaks kiiku. Need on väga toredad. Nendel saab kiikuda kaksikult nagu Gerli rääkis.*“ Gerli kiikedest: „*Täna tekkis järjekord. Liisa ja Mari kiikusid täna õues ja siis Miriam ja Riina tulid ja tahtsid kiikuda ka.*“ Autod ja laevad on ka laste seas populaarsed. Tüdrukud tegid neist seitsmel ja poisid kolmel korral pilte. Selles alakategoorias tuli ka välja lasteaedade erinevused. Ühes lasteaias tehti kaheksal korral pilti ja teisel ainult kolmel. Gerli laevadest ja autodest: „*Mulle meeldis see laeval mereröövleid mängida. Pagasnikusse minna ja siis*

autot roolida“ ja Liisa autodest: „No vahepeal saab seal peal ronida, kui sellest kinni hoida, näe siit ringiratast.“ Christofer laevadest: „Ikkagi oleme seal mänginud, mõtlesime, et mängime piraate,“ ja autodest: „Me oleme siukest mängu seal mänginud, et hääkime arvutiga sinna autosse sisse ja siis paneme mingi kuskile ära.“ Laev on hea peidupaik Maarja arvates: „Ronime ja peidame natuke, kui me peitust mängime.“ Jooksurada/liiklusrada meeldisid lastele ka – sellest tehti kümme pilti. Poistele ja tüdrukutele meeldis see võrdselt, mõlemad tegid pilte viiel korral. Lasteaegades tuli jällegi siin erinevusi – esimesel lasteaial meeldis see seitsmel korral, kui teisel ainult kolmel korral. Erinevuse tingis see, et esimesel lasteaial oli nn liikluslinnak koos ratastega ning kõikidele lastele meeldis ratta või tõukerattaga seal sõita. Teises lasteaias nimetati samasuguseid joonistusi maas jooksurajaks ning lapsed jooksevad seal liikumise tegevuses. Gerli meeldib rattatee: „Sellepärast, et siis saab ratastega sõita ringirada.“ Liisal oli kahju, et ta ei teinud ratastest pilti: „Aga oleks võind ka teha nendest ratastest pilti.“ Emma jooksurajast: „Jah, sellest ma tegin sellepärast pilti, et me jookseme siin nagu.“ Erik jooksupärgest: „Jah, siin saab hästi sporti teha.“ Toomas: „Siin on meie jooksupärgi tee, kus saab ka rattaga sõita. Aga rattaga eriti palju ei tohi. Kui seal väga palju inimesi on...muidu võib kellelegi otsa sõita.“ Christofer jalgratastest: „Sellepärast, et siis saab sõita kiiresti ja siis sa tunned, kuidas tuul lendab näkku.“

Järgnesid liivakast, pildid lasteaia hoonest, pildid üldiselt mänguväljakust, jalgpallivärvad ja proovipildid. Liivakastidest tehti pilti 9 korral, millest kuuel korral tüdrukud ja kolmel poisid. Samasugune tendents on ka lasteaegade lõikes – ühes lasteaias tehti kuus pilti ja teises kolm. Esimeses lasteaias tegi üks laps kõigist liivakastidest pilti, mis viis selle näitaja kõrgeks. Kolm last kaheksast ei teinudki liivakastist pilti. Toomas liivakastidest: „Selle pildi ma tegin, et seal on hea liivaga mängida. Seal saab liivalossi teha, kui meil need ämbrid oleksid.“ Hiljem arutelu selgus, et neil on ämbrid olemas. Liisa liivakastidest: „Päris palju mängime seal.“ Christoferi vastus küsimusele palju te seal liivakastis mängite: „Väga harva.“ Lasteaia hoonest ja suures plaanis mänguväljakutest tehti pilte vastavalt üheksa ja kuus korda. Jalgpallivärvadest tehti pilte kuuel korral. See näitaja jagunes poiste ja tüdrukute vahel võrdselt. Jalgpallivärvad olid ainult ühes lasteaias. Gerli rääkis pildi kohta: „Mulle meeldis siin jalkapall.“ Christofer jalgpallist rääkides: „Me teeme jalkas ka poisid tüdrukute vastu.“ Proovipilte tuli kokku 5. Mänguväljaku tutvustamise alguses lapsed proovisid, kas nad oskavad digikaameraga pilte teha.

Järgnesid pildid, millest lapsed tegid pilte ainult kolmel või neljal korral. Paljudeks sellisteks kohtadeks olid alad, mis olid olemas ainult ühes lasteaias. Näiteks esimese lasteaias

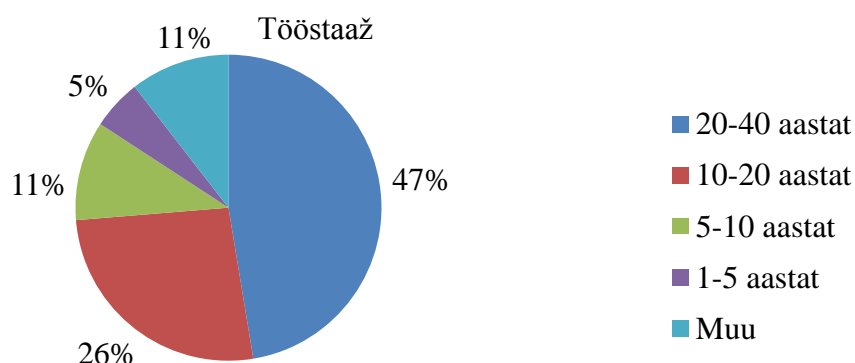
oli keksukast ja vedrukiik. Teises lasteaias olid mägi, puust hobune ja „mängubassein“. Kõik lapsed rääkisid, kuidas nad „mängubasseinis“ mängivad haikala. Toomas: „*Oh, see on meie bassein, siin saame me haikala mängida.*“ Samuti mainiti mitmel korral mägi. Toomas: „*Mägi, kus alla joostes saame kiirema hoo.*“ Erik lisas: „*Ja tegelikult siit saab talvel kelguga alla lasta või mäest alla rullida.*“

Mõnel üksikul juhul tehti pilte lilledest, puu siltidest, kividest, muruväljakust, kaalukiigest, rehvidest, aianurgast, kanalisatsioonikaevu luugist ja samuti juhtus mõni kogemata pilt.

Õpetajate ankeetküsitluse tulemused

Õpetajate ankeetküsitlus (Lisa 2) viidi läbi aprillikuus. Kahes lasteaias oli 36 õpetajat, kelledest 19 saatsid vastused tagasi. Seega kuulub õpetajate valimisse 19 isikut. Õpetajate küsimustik oli jaotatud nelja ossa. Esimeseks osaks oli üldine informatsioon, teises osas tahtis töö autor teada erinevat informatsiooni mänguväljaku meeldivuse kohta, kolmandas etapis paluti õpetajatel hinnata mänguatraktsioone ja mänguvahendeid ning viimaseks tulid kokkuvõtvad küsimused.

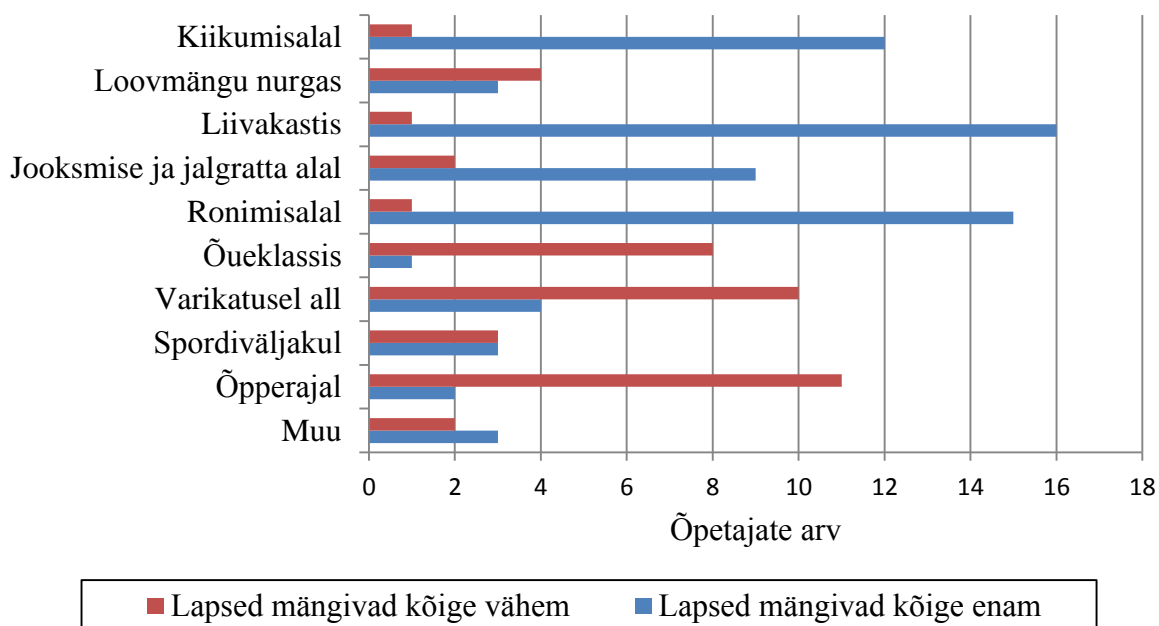
Küsitluse alguses uuriti, mis vanuses lastega õpetajad kõige rohkem tegelevad, kui pikk on õpetaja tööstaaž ja mis lasteaias nad töötavad, et oleks võimalik anda tagasisidet mõlemale lasteaiale sisehindamiseks. Küsimustikust tuli välja, et kõige enam tegeletakse lastega vanuse grupis „Muu“, mille alla kuulusid siis sõimerühmad, liitrühmad ning aiarühmad, kus lapsed võivad olla 3-6 aastased. Tööstaaži jaotust iseloomustab joonis 1. Kategoorias „Muu“ olid kaks õpetajat, kelle tööstaaž oli 2 kuud ja 42 aastat.

Joonis 1. Ankeetküsitluses osalenud õpetajate tööstaaž

Teises osas olid küsimused mänguväljakute kohta. Töö autor tahtis teada, millistel mänguväljaku aladel õpetajate arvates mängivad lapsed kõige enam, teiseks uuriti, kus mängivad lapsed kõige vähem (Joonis 2). Õpetajate arvates eelistasid lapsed mänguväljaku aladest kõige enam liivakasti ala, ronimisala ja kiikumisala. Õpetajad arvasid, et kõige vähem meeldib lastele mängida õueklassis, varikatuse all ja õpperajal. Kolmandana küsiti, kus lapsed õuesoleku ajal kõige rohkem puhkavad, neljandaks uuriti, kas lastel ei lubata kuskil mänguväljaku alal mingitel põhjustel olla ja viimaseks loodusraja olemasolu ja kasutamise kohta. Järgmise küsimusena uuriti, kus lapsed kõige enam puhkavad õuesoleku ajal. Õpetajate arvates puhkavad lapsed kõige rohkem pinkidel, liivakasti äärel, varikatuse all, soojal ajal murul (tekil), puu najal ning vedrukiigel. Lisaks uuriti õpetajate käest, kas on selliseid alasid mänguväljakutel, kus lastel ei ole lubatud olla. Õpetajate vastused olid üldjoontes kattuvad: kuuskede vahel (*seal on sopane ning oksad on ohtlikult silmade kõrgusel*), elupuukehi juures (*näitab hoolimatust taimede suhtes ning taimede tallamise vältimiseks*), majandushoovis (*seal sõidavad autod*) ja ühes lasteaias oli „kivimaja“, mille peal on keelatud ronida. Viiendana uuriti, kas lasteaias on õpperada ning kui palju seda kasutatakse. Õpperada oli olemas mõlemas lasteaias. Neli õpetajat ütlesid, et nad kasutavad õpperada tihti – iga päev või mitu korda nädalas. Viis õpetajat tõid välja, et nad kasutavad õpperada keskmiselt kord kuus, kevadel ja sügisel tihedamalt. Neli õpetajat kasutavad õpperada paar korda aastas. Viie õpetaja puhul ei ole toodud välja täpsemat ajalist mõõdet.

Laste mänguväljaku alade eelistused õpetajate arvates.

Joonis 2. Laste mänguväljaku alade eelistused õpetajate arvates

Kolmandas osas uuriti, kui huvipakkuvaks hindavad õpetajad mänguväljaku atraktsioone ning mänguväljaku vahendeid lastele skaalal: vähe huvipakkuv, keskmiselt huvipakkuv ja väga huvipakkuv. Kui vastav atraktsioon või mänguvahend mänguväljakult puudus, siis seda sai ka märkida. Esimese ja teise küsimuse vastuste iseloomustamiseks on toodud tabelid lisas 7 ja lisas 8.. Mänguatraktsioonide osas eristusid selgelt kolm õpetajate arvates lastele „väga huvipakkuvat“ atraktsiooni – liivakast, ronila ning liumägi. Tulemustest võib järeldada, et õpetajate arvates ei paku lastele huvi õpperada ja õuesõpperuum. Mänguvahendite osas olid õpetajad ühesugusel arvamusel, et lastele väga huvipakkuvad mänguvahendid on pallid, liivakasti mänguasjad, labidad, rehad, puuoksad, luubid, käbid ja kastanid. Veemänguasjad, reketid ja jalgrattad puudusid mänguväljakutelt. Viimaseks küsimuseks selles osas oli õpetajate arvamus vabadest vahenditest. Kümme õpetajat leidis, et nn vabad vahendid on väga tähtsad just lapse loovuse arendamise seisukohalt ja viis õpetajat ütles, et lastele väga meeldib nendega mängida. Ühel juhul tuli välja, et lasteaija majahoidja on nii hoolas, et vabu vahendeid ei ole hoovi peal. Hea mõtte andis üks õpetaja: „*Vahel ei võtagi liivkastimänguasju välja, et lapsed õpiks ka loodusliku materjaliga mängima.*“ Piiranguna toodi välja see, et okstega joosta ei tohi.

Neljanda osa moodustasid kokkuvõtvad küsimused. Esiteks küsiti poiste ja tüdrukute eelistuste erinevuse kohta mänguväljakutel. Järgmiseks tahtis töö autor teada, kui tihti kasutatakse mänguväljakut õppetegevuste raames. Samuti uuriti, milliseid mänguvahendeid/mänguatraktsioone oleks mänguväljakule veel tarvis ning õpetajate ettepanekud, kuidas mänguväljakuid muuta. Lisaks küsiti, mida arvavad õpetajad 2015. aastal paigaldatud ronilatest. Enamus õpetajatest (78,9%) ütles, et nende arvates ei erine tüdrukutele ja poistele huvipakkuvad atraktsioonid ja vahendid mänguväljakul. 15,8% vastanuid arvas, et erinevad küll. „*Jalgpalliplatsil on rohkem märgata poisse; mujal on mängimas nii poisse kui tüdrukuid.*“ „*Poisid – ronila. Tüdrukud – liivakast.*“ 5,3% vastanuist ei osanud öelda. Mänguväljakut kasutatakse looduse teemade käsitlemise raames. Samuti saab seal läbi viia liikumistegevust, muusikategevust ja kunstitegevust. Lõimitud tegevustena emakeelt, matemaatikat ja väga palju mainiti aastaegade vaheldumise vaatlust. Kuus õpetajat kasutab mänguväljakut õppetegevuse läbiviimiseks 1-2 korda nädalas, üks kasutab paar korda kuus ning ülejäänud pole ajalist intervalli määratlenud. Küsimusele, milliseid mänguvahendeid või mänguatraktsioone mänguväljakutel veel tarvis läheks, vastasid õpetajad järgnevalt: kiikesid oleks rohkem tarvis, samuti leidsid õpetajad, et atraktsioone, kus peal ronida, jääb puudu. Õpetajad tahaksid ka laeva või mängumaja, kuhu saaks palju lapsi sisse minna. Ühes lasteaias

puudub jalgpalliplats, selle lasteaiaõpetajad on seda ka maininud. Samuti on välja toodud: „*Atraktsioonid õuealal on väga head, vahepeal oli asi kesine, aga nüüd on piisavalt asju.*“ Õpetajatele uued ronilad üldiselt meeldivad. 16 õpetajat tõi välja selle, et lapsed on väga huvitatud ronilatest või neil on seal tore olla. Õpetajad vastasid, et tihti jääb ronilate juures ruumi väheks, sest lapsi on seal palju. Kaks õpetajat avaldasid arvamust, et ronilad pole eakohased (ronila on mõeldud väiksematele lastele). Küsimusele, mida võiks mänguväljakul muuta, vastasid õpetajad erinevalt. Ühes lasteaias vastati, et atraktsioone ja vahendeid peaks rohkem olema, sest lapsi on palju. Toodi välja järgmised miinused: kiikede ja hoiukohtade vähesus, kuurides liikumisanduriga lampide puudus ning sooviti lastele varjualuseid. Teises lasteaias toonitati, et kõik muudatused peaks õpetajatega läbi arutama ning ka laste arvamust küsima. Samuti sooviti rohkem looduslikest materjalidest mänguvahendeid, rohkem kiike, mängumaju, kohviku nurka ja varjualuseid, kus saaks vihmase ilma korral mängida.

Arutelu

Käesoleva bakalaureuse töö eesmärgiks oli uurida lastele huvipakkuvaid kohti ja objekte lasteadeade mänguväljakutel ning saadud tulemusi võrrelda õpetajate arvamusega, mis saadi ankeetküsitluse kaudu. Samuti püüdis uurija välja selgitada, milliseid mänguväljaku alasid lapsed eelistasid – tehislikke või looduslikke. Õpetajate ankeetküsitluse tulemusena ilmnasid ka ettepanekud lasteadeade mänguväljakute muutmiseks. Kõikidele uurimisküsimustele sai töö autor vastused.

Lapsed tegid kõige rohkem pilte ronilatest. Samal arvamusel olid ka õpetajad, mis on kooskõlas ka Kosi ja Jermani (2013) uurimusega. Õpetajate vastuseid analüüsides ilmnas, et lapsed mängivad kõige tihedamini ronilatel ja liumägedel (üks ronila osa). Holmesi ja Procaccino (2007) vaatlusest selgus samuti, et kõige populaarsemad on ronilad ja kiiged. Coleman ja Dymant (2013) tõid oma uurimuses välja, et õpetajate arvates, kõige populaarsemad mängud ning mänguatraktsioonid olid jooksumängud, pallimängud ning liivakastis mängimine. Erinevusena tuli välja, et kõige populaarsemad mänguvahendid õpetajate arvates olid mänguautod/laevad ning sellele järgnesid liivakasti mänguvahendid ja pallid. Kõige suuremaks arvamuste lahknevuseks oli, et õpetajate hinnangul on liivakast populaarne, kuid lapsed sellest nii palju pilte ei teinud. See võib-olla tingitud sellest, et aprillis, kui uurimus läbi viidi, ei olnud lapsed veel saanud liivakastis palju mängida.

Teise küsimusena uuriti looduslike ja tehislike mänguväljakute eelistusi. Fjørtofti (2004) ja Zamani (2016) uurimustest selgus, et looduslik aspekt on mänguväljakutel väga

oluline ning ka käesoleva uuringu tulemuste põhjal olid puud ühed enim pildistatud objektid. Paarisintervjuudel ilmnes, et lapsed tahaksid küll puude ja põõsaste juures mängida, kuid õpetajad ei luba seda ohtlikkuse tõttu. Samale järeldusele jõudsid ka Coleman ja Dymant (2013) oma uurimuses. Laste vastustest uurimusküsimusele, kas lastele meeldib tehislik või looduslik mänguväljakuala, võib järeldada, et nad naudivad mängimist mõlemal alal.

Enamik õpetajaid oli arvamusel, et poistele ja tüdrukutele huvipakkuvad atraktsioonid ei ole erinevad. Vähemus arvas, et poisid mängivad rohkem jalgpalli. Tegelikult tegid lapsed jalgpallivärvavatest täpselt sama palju pilte. Holmesi ja Procaccino (2007) uurimuses erinesid tüdrukud ja poisid kahes mängualas – mänguautodega sõitmisel ja liivakastis mängimises. Lastevahelisi erinevusi selles uurimuses iseloomustab poiste poolt tehtud ronila piltide rohkus ning tüdrukute poolt kiikude pildistamine.

Piltide kaudu tulid väga hästi välja kahe lasteaia erinevused. Üldilmel paistsid kaks mänguväljakut väga sarnased, kuid laste pilte vaadates tuli välja, mis puudub neilt. Näiteks ühel lasteaial oli kaks mängumaja ning teisel polnud ühtegi. Esimeses lasteaias pildistasid kõik lapsed mängumaja, järelikult lastele meeldib seal mängida ja teine lasteaed peaks mõtlema selle soetamisele. Mängumaja ostmist mainiti ka õpetajate ankeetküsitluses, kui küsiti mänguväljaku muudatuste kohta. Antud uurimust kasutatakse ka lasteaia sisehindamisel, et paremini planeerida mänguväljaku kui õpikeskkonna arengut.

Tulemuste põhjal võib teha järelduse, et lastele meeldivad Pärnus 2015. aastal paigaldatud ronilad. Samuti tuleb mänguväljaku kujundamisel panna rõhku loodusliku ja tehniliku ala integreerimiseks, sest lastele meeldib mõlematel mängida. Kindlasti tuleks minimaliseerida looduslike alade ohtlikust, et lastel oleks seal võimalik mängida. Viimasena võib välja tuua, et õpetajad teadsid väga hästi, mis mänguväljakutel puudub. Seega soovitaks juhtkonnal mänguväljakutega seonduvat õpetajatega ning ka lastega arutada.

Töö piiranguteks saab kindlasti pidada valimi väiksust, millega seoses ei saa teha üldisi ja laiaulatuslikke järeldusi. Teise piiranguna võib välja tuua, et uurimus toimus kevadel, millest tulenevalt ei pruugi uurimuse tulemused olla teistel aastaaegadel samaväärsed. Uurimus viidi läbi aprillikuus, kui lapsed ei olnud veel nii palju harjunud õues olema võrreldes suve perioodiga. Kolmandana võib välja tuua mänguvahendite vähese kajastuse laste pildistamise protsessis – lastel ei tekkinud võimalust mänguvahendeid pildistada. Neljandana võib välja tuua uurimuspäeviku mitte kasutamise. Usaldusväärsuse suurendamiseks oleks uurimuspäeviku kasutamine olnud väga hea.

Edaspidi võib uurida, kui palju tulemused erinevad tehes sellist pildistamist teistel aastaagadel ning suurema valimi puhul oleks võimalik teha kaugemale ulatuvamaid järeldusi. Samuti võib uuringutes keskenduda vabade vahendite kasutatavusele mänguväljakul.

Tänuõnad

Töö autor tänab kõiki, kes aitasid nõu ning mõtetega. Suur tänu kahele Pärnu lasteaiale, kes lubasid mul lasteaedades oma uurimust korraldada. Samuti tänab töö autor neid imelisi lapsi, tänu kelle arvamusele kujunes see bakalaureuse töö just selliseks. Suur tänu Evele, Jürile, Reedale, Kairele, Gretele, Egertile, Kristole ja Margale töö ülelugemise ja tagasiside eest!

Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas akadeemiliste tavadega.

(allkiri)

(kuupäev)

Kasutatud kirjandus

- Berg, S. (2014). Children's activity levels in different playground environments: an observational study in four Canadian preschools. *Early Childhood Education Journal*, 43, 4, 281–287.
- Bundy, A. C., Lockett, T., Tranter, P. J., Naughton, G. A., Wyver, S. R., Ragen, J. & Spies, G. (2009). The risk is that there is "No risk": A simple, innovative intervention to increase children's activity levels. *International Journal Of Early Years Education*, 17, 1, 33-45.
- Clark, A., Moss, P., & National Children's, B. (2005). *Spaces to play : More listening to young children using the Mosaic approach*. London: National Children's Bureau.
- Clements, R. (2004). An investigation of the status of outdoor play. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 5, 1, 68–80.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. London: Routledge.
- Coleman, B. & Dymont, J.E. (2013). Factors that limit and enable preschool-aged children's physical activity on child care centre playgrounds. *Journal of Early Childhood Research*, 11, 3, 203–221.
- Drew, W. F., Christie, J., Johnson, J. E., Meckley, A. M., & Nell, M. L. (2008). Constructive play: A value-added strategy for meeting early learning standards. *Young Children*, 63, 4, 38-44.
- Einarsdottir, J. (2005). Playschool in pictures: children's photographs as a research method. *Early Child Development and Care*, 175, 6, 523-541.
- Einarsdottir, J. (2007). Research with children: methodological and ethical challenges. *European Early Childhood Education Research Journal*, 15, 2, 197–211.
- Fjørtoft, I. (2004). Landscape as Playscape: The effects of natural environments on children's play and motor development. *Children, Youth and Environments*, 14, 2, 21–44.
- Free Play (s.a.). Külastatud aadressil
<http://www.playgroundprofessionals.com/encyclopedia/f/free-play> .

- Frost, J. L. (2007). Playgrounds. In R. S. New, M. Cochran, (Eds.), *Early childhood education: an international encyclopedia*. (pp. 641–645) Westport: Praeger Publishers.
- Frost, J. L. (2008). *Play and Child Development*. Harlow : Merrill Prentice Hall.
- Frost, J. L. (2012). *Play and Child Development*. Upper Saddle River: Pearson.
- Graue, M. E., & Walsh, D. J. (1998). *Studying children in context: Theories, methods & ethics*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Greenfield, C. (2004). „Can run, play on bikes, jump the zoom slide, and play on swings“: Exploring the value of outdoor play. *Australian Journal of Early Childhood*, 29, 2, 1–5.
- Hansen, K., Kaufmann, R., & Walsh, K. (2003). „Hea alguse“ lasteaegade programm. Tartu: Tartumaa trükikoda.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2010). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.
- Holmes, R. M., & Procaccino, J. K. (2009). Preschool children's outdoor play area preferences. *Early Child Development and Care*, 179, 8, 1103–1112.
- International Play Equipment Manufacturers Association (IPEMA) (2015). *Naturalized Playgrounds*. Külastatud aadressil http://www.playgroundprofessionals.com/sites/default/files/playground-magazine/pdf/articles/naturalized-playgrounds_spring15.pdf.
- Koolieelse lasteasutuse seadus. (1999). Riigikogu seadus, RT I 1999, 27, 387. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13343125>.
- Kos, M., & Jerman, J. (2013). Provisions for outdoor play and learning in Slovene preschools. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 13, 3, 189–205.
- Kraus, K. (2011). *Laste rahulolu ja lasteaias kvaliteedi väljaselgitamine pildistamise meetodi kaudu ühes Tartu lasteaias*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kuo, C. (2009). The factors of design on playing equipment in young children schools by viewpoint of young children behavioral development. *Education*, 129, 4, 755–769

- Laherand, M. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Infotrükk.
- Little, H., & Eager, D. (2010). Risk, challenge and safety: implications for play quality and playground design. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18, 4, 497-513.
- Luchs, A., & Fikus, M. (2013). A comparative study of active play on differently designed playgrounds. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 13, 3, 206–222.
- Moser, T., & Martinsen, M. T. (2010). The outdoor environment in Norwegian kindergartens as pedagogical space for toddlers' play, learning and development. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18, 4, 457–451.
- Niilo, A., & Kikas, E. (2008). Mäng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. (lk 120-137). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Norðdahl, K., & Einarsdottir, J. (2015). Children's views and preferences regarding their outdoor environment. *Journal of adventure education and outdoor learning*, 15, 2, 152-167.
- Palm, H. (2005). Liikumiskasvatus lasteaia lapsed igapäevatoos. L. Kivi, & H. Sarapuu (Toim), *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat* (lk 173–184). Tartu: AS Atlex.
- Pearce, G., & Bailey, R. P. (2011). Football pitches and barbie dolls: young children's perceptions of their school playground. *Early child development and care*, 181, 10, 1361-1379.
- Playground*. (s.a.). Külastatud aadressil <http://www.dictionary.com/browse/playground>
- Rubin, K. H. (2001). The play observation scale (POS). Külastatud aadressil <http://www.rubin-lab.umd.edu/CodingSchemes/POS%20Coding%20Scheme%202001.pdf>
- Saracho, O. N., & Spodek, B. (Eds.).(1998). *Multiple Perspectives on Play in Early Childhood Education*. Albany: State University of New York.
- Staempfli, M. B. (2009). Reintroducing adventure into children's outdoor play environments. *Environment and Behavior*, 41, 2, 268–280.

Statistikaamet (2011). Üle poole alla 7-aastastest käib lasteaias või –sõimes. Külastatud aadressil <http://www.stat.ee/49269/?highlight=lasteaed> .

Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule (2011). EV Valitsuse seadus RT I, 11.10.2011, 3. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/111102011003> .

The theory of loose parts (s.a.). Külastatud aadressil <http://www.readingplay.co.uk/GetAsset.aspx?id=fAAyADUAMgB8AHwARgBhAGwAcwBlAHwAfAA4AHwA0>

Timoštšuk, I. (2005). Loodusõpetus. L. Kivi, & H. Sarapuu (Toim), *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat* (lk 185–198). Tartu: AS Atlex.

Tuuling, L. (2013). Õuesõpe – lõimitud aktiivse õppimise parim viis. K. Nugin (Koost), *Üldõpetuse rakendamine lasteaias* (lk 97–121). Tartu: AS Atlex.

Villmann, A. (2015, 22. aug). Pärnu lasteaiapõnne rõõmustavad uued ronilad ja voodid. *Pärnu Postimees*, lk 2.

Wortham, S. C. & Frost, J. L. (1990). *Playgrounds for young children: national survey and perspectives*. Reston, VA: American Alliance for Health.

Zamani, Z. (2016). ‘The woods is a more free space for children to be creative; their imagination kind of sparks out there’: exploring young children’s cognitive play opportunities in natural, manufactured and mixed outdoor preschool zones. *Journal Of Adventure Education & Outdoor Learning*, 16, 2, 172-189.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina

ESTHER KUKK

(autori nimi)

(sünnikuupäev: 20.05.1989)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

6-7 AASTASTE LASTE JA NENDE ÕPETAJATE ARVAMUSED MÄNGUVÄLJAKUTE
KOHTA KAHE PÄRNU LINNA LASTEAIA NÄITEL,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on AIGI KIKKAS,

(juhendaja nimi)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 18.05.2016 (*kuupäev*)

Lisad

Lisa 1. Pärnu lasteaedade mänguväljakute eelküsitlus

Lasteaedade mänguväljakute eeluuring

Tere! Minu nimi on Esther Kukk ja ma õpin koolieelse lasteasutuse õpetajaks. Ma soovin kirjutada oma bakalaureuse töö Pärnu linna lasteaedade näitel. Küsitlusele vastamine võtab aega 5 minutit ning Teie vastused aitavad mind väga.

1. Milliseid mänguvahendeid/atraktsioone on teie lasteaia mänguväljakul olemas või kasutate?

Märkige linnukesega olemasolevad objektid.

- ☐ Liivakastid
- ☐ Liivakasti mänguasjad
- ☐ Pallid
- ☐ Mänguautod
- ☐ Tõukerattad
- ☐ Kaalukiik
- ☐ Kõiekiik
- ☐ Pesakiik
- ☐ Liumägi
- ☐ Ronila
- ☐ Lauad/tooolid lastele mängimiseks
- ☐ Mängumaja
- ☐ Veemänguasjad
- ☐ Takistusrada
- ☐ Ronimissein
- ☐ Jalgpallivärvad
- ☐ Vahendid tasakaalu hoidmiseks
- ☐ Korvpalli rõngas
- ☐ Other:

2. Millised erinevad looduslikud objektid on olemas Teie lasteaia mänguväljakul?

Märkige linnukesega olemasolevad objektid.

- ☐ Looduse õpperada
- ☐ Puud
- ☐ Põõsad

- Hekk
- Peenrad
- Veesilm
- Väikesed kivid mängimiseks
- Puidust objektid mängimiseks

3. Kuivõrd on Teie lasteaia õueala erinevalt liigendatud?

Märkige ära need õuealaosad, mis Teie lasteaias olemas on.

- Jalgratta- ja jooksurada
- Ronimisala
- Varikatus
- Õueklass
- Esinemisala
- Peenrad
- Loovmängu nurk
- Spordiala
- Kiikumisala
- Igal rühmal oma mänguväljak

4. Kui palju ja milliseid vabu vahendeid saavad lapsed mänguväljakutel kasutada?

Vabad vahendid - asjad, mida saab liigutada, kanda, kokku panna, lahti võtta. Näiteks: kivid, liiv, kruus, kangas, oksad, pallid, korvid, ämbrid, kastid, nõõrid jne.

.....

.....

5. Kas Teie lasteaia mänguväljaku juures on midagi erilist, mille sooviksite välja tuua?

.....

6. Mis on Teie lasteaia nimi?

.....

Lisa 2. Õpetajate ankeetküsitlus

Küsitlus Pärnu linna lasteaedade mänguväljakute kohta

Minu nimi on Esther Kukk ja ma õpin Tartu Ülikoolis koolieelse lasteasutuse õpetajaks. Minu bakalaureusetöö teema käsitleb laste ja õpetajate arvamusi lasteaedade mänguväljakute kohta. Seoses sellega soovin, et vastaksite mõningatele küsimustele. Küsimustik on anonüümne ja selle täitmine võtab aega maksimaalselt 10 minutit.

1. Mis vanuseastmes lastega Te kõige rohkem tegelete?

- ☐ 3-4 aastastega
- ☐ 4-5 aastastega
- ☐ 5-6 aastastega
- ☐ 6-7 aastastega
- ☐ Muu

2. Kui pikk on Teie tööstaaž?

- ☐ 1-5 aastat
- ☐ 5-10 aastat
- ☐ 10-20 aastat
- ☐ 20-40 aastat
- ☐ Muu...

3. Te olete ...

- ☐ Pärnu ... lasteaiast
- ☐ Pärnu ... lasteaiast

4. Mitu tundi päevast keskmiselt veedate lastega õues?

- ☐ 1 tund
- ☐ 1,5 tundi
- ☐ 2 tundi
- ☐ Rohkem kui 2 tundi

Informatsioon mänguväljakute kohta

1. Millistel mänguväljaku aladel mängivad Teie arvates lapsed kõige enam?

- ☐ Kiikumisalal

- Loovmängu nurgas
- Liivakastis
- Jooksmise ja jalgratta alal
- Ronimisalal
- Õueklassis
- Varikatuse all
- Spordiväljakul
- Õpperajal
- Muu...

2. Millistel mänguväljaku aladel mängivad Teie arvates lapsed vähem?

- Kiikumisalal
- Loovmängu nurgas
- Liivakastis
- Jooksmise ja jalgratta alal
- Ronimisalal
- Õueklassis
- Varikatuse all
- Spordiväljakul
- Õpperajal
- Muu...

3. Kus lapsed õuesoleku ajal kõige rohkem puhkavad?

Õues puhkamine tähendab pikemate mänguepisoodide vahelisi kuni 5 minutilisi üksinda mängimise või teiste sõnadega ka puhkamise aegu.

.....

.....

4. Millistes kohtades mänguväljakul/lasteaia ümbruses ei ole lastel lubatud olla/mängida?

Miks?

.....

.....

5. Kas Teie mänguväljakutel on loodusrada? Kui jah, siis kui tihti Te seda kasutate.

.....
.....

Mänguatraktsioonid ja mänguvahendid

1. Hinnake lastele huvipakkuvaid mänguatraktsioone.

	Puudub mänguväljakult	Vähe huvipakkuv	Keskmiselt huvipakkuv	Väga huvipakkuv
Liivakast				
Ronila				
Liumägi				
Kaalukiik				
Kõiekiik				
Vedrukiiged				
Korvpalli rõngas				
Mängumaja/nukumaja				
Kohvik				
Ronimissein				
Jalgpallivärvad				
Tasakaaluhoidmise rada				
Lauad/toolid lastele mängimiseks				
Katusealune				
Õuesõppe ruum				
Õpperada				

2. Hinnake lastele huvipakkuvaid mänguvahendeid.

	Puudub mänguväljakult	Vähe huvipakkuv	Keskmiselt huvipakkuv	Väga huvipakkuv

Liivakasti mänguasjad				
Pallid				
Mänguautod				
Veemänguasjad				
Labidad, rehad				
Puuoksad				
Erineva suurusega kivid				
Erinevad spordivahendid				
Kodu mängimise asjad nt käru, nõud				
Kirjutamise ja joonistamise vahendid				
Luubid				
Jalgrattad				
Kriidid				
Käbid, kastanimunad				
Reketid				
Vanad ajalehed, pappkastid				

3. Mis on Teie arvamus nn vabadest vahenditest?

Vabad vahendid - vahendid, millel puudub eesmärgipärane funktsioon, kasutatakse loovmängudes. Näiteks puuoksad, käbid jne.

.....

.....

Kokkuvõtteks

1. Kas Teie arvates on poistele ja tüdrukutele huvipakkuvad mänguväljaku alad/atraktsioonid/vahendid erinevad?

- Jah
- Ei
- Ei oska öelda

2. Kui jah, siis kirjutage täpsemalt millistel aladel ja milliste atraktsioonidega/mänguvahenditega mängivad poisid ning tüdrukud?

.....
.....

3. Kas Te kasutate mänguväljakut ka õppetegevuseks? Kui jah, siis tooge palun näiteid milliste teemade raames ja kui tihti?

.....
.....

4. Milliseid mänguvahendeid/mänguatraktsioone oleks Teie arvates mänguväljakule veel tarvis?

.....
.....

5. Mida Teie arvate uutest paigaldatud ronilatest?

.....
.....

6. Millised oleksid Teie ettepanekud lasteaia mänguväljakute muutmiseks?

.....
.....

Lisa 3.Laste pildistatud objektid

	Kokku	Tüdrukud	Poisid	I lasteaed	II lasteaed
Looduslik ala	0	0	0	0	0
Puud	19	11	8	10	9
Põõsad	12	6	6	7	5
Mägi	3	1	2	0	3
Lilled	2	2	0	0	2
Linnud/linnumaja	3	2	1	1	2
Puude sildid	2	1	1	1	1
Puude ja inimeste varjud	3	3	0	0	3
Kivid	1	1	0	1	0
Muruväljak	1	1	0	1	0
Tehislik ala	0	0	0	0	0
Ronilad	22	9	13	9	13
Jooksurada/liiklus/rattad	10	5	5	7	3
Kiiged	10	7	3	4	6
Turnimiskoht	18	8	10	3	15
Vedrukiik	4	3	1	4	0
Kaalukiik	1	0	1	1	0
Liivakast	9	6	3	6	3
Autod/laevad	10	7	3	8	2
Keksukast	3	3	0	3	0
Maja	11	5	6	10	1
Jalgpallivärvad	6	3	3	6	0
Rehvid	2	1	1	0	2
Segunenud	0	0	0	0	0
Aianurk	1	1	0	1	0
Õuesõppe ala	3	2	1	1	2
Hobune	3	1	2	0	3
Mängubassein	4	2	2	0	4
Varjualune/ Paviljon	5	3	2	3	2
Muud	0	0	0	0	0
Pildid lastest	4	3	1	0	4
Pildid õpetajatest/uurijast	3	2	1	1	2
Pildid väljaspool					
lasteaeda	1	1	0	1	0
Kuurid	4	4	0	4	0
Lasteaia hoone	9	9	0	9	0
Proovipildid	5	1	4	1	4
Kogemata pildid	1	0	1	1	0
Kanaliseerimisekaevu luuk	1	1	0	1	0
Üldiselt mänguväljakust	6	4	2	2	4

Lisa 4. Lapse tehtud foto ronilast

Lisa 5. Lapse tehtud pilt puudest.

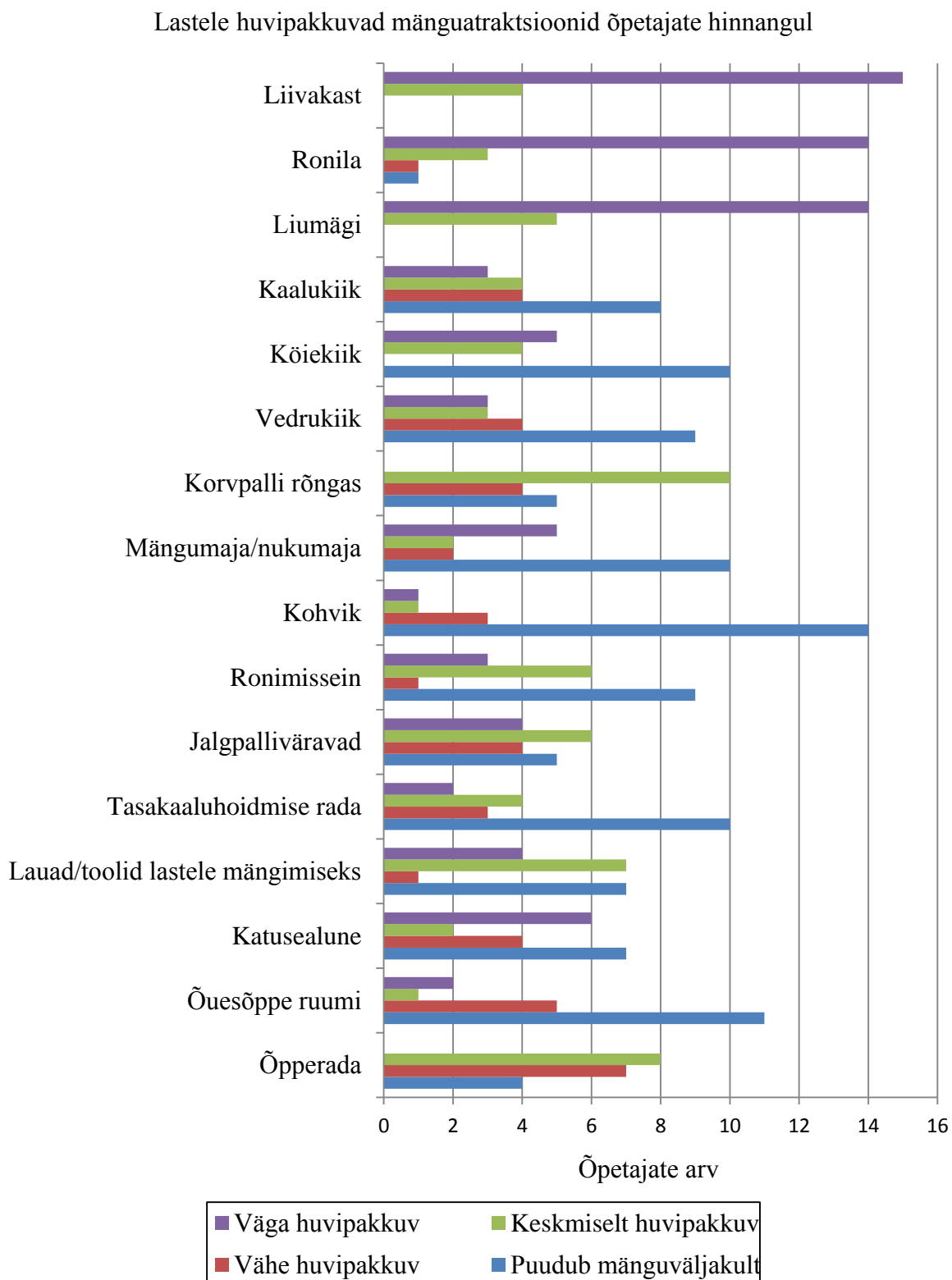

Lisa 6. Lapse tehtud pilt turnimiskohast

Lisa 7. Lastele huvipakkuvad mänguatraktsioonid õpetajate hinnangul

Lisa 8. Lastele huvipakkuvad mänguvahendid õpetajate hinnangul

